

Zaaknummer : 00614301
Ons Kenmerk : ODH489341
Datum : 7-12-2022

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 19 april 2021 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het renoveren van vijf woonblokken aan de Koningin Julianastraat, Margrietstraat, Willem-Alexanderstraat te Piershil en wordt aangevraagd namens Stichting HW Wonen. De aanvraag betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw, het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepaling zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 oktober 2022 tot en met 1 oktober 2025.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan Stichting HW Wonen;
- II. de voorschriften 1 tot en met 15 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag en de aanvullende documenten van 12 juli 2022, 11 november 2022 en 14 november 2022 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 1 oktober 2025.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - a. de start van de werkzaamheden te melden (startmelding);
 - b. het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
 - c. relevante wijzigingen in de uitvoering uiterlijk één week van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
 - d. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van flora en fauna. Bovenstaande meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.
- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Activiteiten- en mitigatieplan Koningin Julianastraat e.o. te Piershil' van 9 april 2021 en de aanvullende informatie van 12 juli 2022, 11 november 2022 en 14 november 2022. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a. de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b. aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c. de uit te voeren werkzaamheden;
 - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol en een logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen langs de elektronische weg, leesbaar worden getoond. De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis respectievelijk de ruige dwergvleermuis.
- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis respectievelijk de ruige dwergvleermuis.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de flora en fauna, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecooloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming van desbetreffende beschermde soorten.

- 5 De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het rapport 'Activiteiten- en mitigatieplan Koningin Julianastraat e.o. te Piershil' van 9 april 2021 en de aanvullende informatie van 12 juli 2022, 11 november 2022 en 14 november 2022.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Tijdig, uiterlijk één maand, voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid- Holland Zuid te worden voorgelegd.
- 8 De details over de plaatsing, de types en het onderhoud van de voorzieningen dienen te worden gemeld via het registratieformulier verblijfsvoorzieningen op <https://eloket.odh.nl/verblijfsvoorzieningen>. Deze meldingen dienen te worden gedaan:
 - a. voor tijdelijke voorzieningen: uiterlijk twee weken na het verzenden van deze ontheffing;
 - b. voor permanente voorzieningen: uiterlijk één week voor het plaatsen van de permanente voorzieningen.

Specifieke voorschriften

Huismus en gierzwaluw

- 9 Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de nesten van de huismus en de gierzwaluw ongeschikt te worden gemaakt. Dat dient plaats te vinden wanneer het nest niet actief gebruikt wordt als broed- en/of slaapplek en mag voor de huismus en de gierzwaluw uitsluitend uitgevoerd worden door het lichten van dakpannen in combinatie met het plaatsen van weringsborstels. Voordat weringsborstels worden geplaatst, dienen de nestplaatsen eerst door de ecologische deskundige (zie vs. 4) te worden gecontroleerd op gebruik, middels het lichten van dakpannen of vergelijkbaar. Indien een andere werkwijze wordt toegepast dient deze voorafgaand ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.
 - a Het ongeschikt maken mag wat betreft de huismus alleen plaats vinden buiten het broedseizoen van de huismus (deze loopt, afhankelijk van de klimatologische omstandigheden, van 1 maart tot en met 30 september; ook mag er niet ongeschikt worden gemaakt tijdens perioden van vorst (waaronder wordt verstaan minimaal drie aaneengesloten dagen met aanhoudende (nacht)vorst). Het ongeschikt maken mag wat betreft de gierzwaluw alleen plaats vinden buiten het broedseizoen van die soort (deze loopt, afhankelijk van de klimatologische omstandigheden, van 15 april tot en met 31 augustus)
 - b Het voorgaande dient uitgevoerd te worden onder begeleiding van de deskundige en pas nadat de inspectie is uitgevoerd, om de aanwezigheid van de huismus en de gierzwaluw uit te sluiten middels het lichten van dakpannen of vergelijkbaar.
 - c Indien de nestplaats in gebruik is als broed- of slaapplek dient te worden gewacht tot de huismus of de gierzwaluw de nestplaats uit eigen beweging heeft verlaten.
 - d De genoemde maatregelen dienen te worden getroffen conform de richtlijnen uit het Kennisdocument huismus en het Kennisdocument gierzwaluw (BIJ12).
 - e Van de inspectie, de klimatologische omstandigheden en het vrijgeven door de deskundige dient verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek (zie vs. 2).

- 10 De dertig duurzame gierzwaluwkasten van het type Vivara Pro IB GZ 03 zullen voor de permanente situatie, buiten het broedseizoen van de gierzwaluw, worden geïntegreerd in de gevels van de woningen, op exact dezelfde locatie als waar de gierzwaluwkasten in de tijdelijke situatie gelokaliseerd zijn. Door deze manier van werken hoeven de gierzwaluwen maar één keer aan de voorzieningen te wennen. De permanente alternatieve voorzieningen dienen, conform hetgeen gesteld in het meest actuele Kennisdocument (BIJ12), te worden gerealiseerd.
- 11 Tenminste eenmaal per jaar, bijvoorbeeld tijdens de periodieke onderhoudscontrole van de woningen, dient gecontroleerd te worden of de aangebrachte permanente voorzieningen nog functioneel zijn. Indien blijkt dat de voorziening niet meer functioneel is, dient er voor gezorgd te worden dat deze op zo kort mogelijk termijn weer functioneel is. Deze controle dient uitgevoerd te worden buiten de broedperiode van de huismus (deze loopt, afhankelijk van de klimatologische omstandigheden, van 1 maart tot en met 30 september) en de gierzwaluw (deze loopt, afhankelijk van de klimatologische omstandigheden, van 15 april tot en met 31 augustus).

Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

- 12 Het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen dient te worden uitgevoerd in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.
 - a De actieve periode loopt (afhankelijk van de klimatologische omstandigheden) van 15 april tot en met 15 oktober, dit dient door de ecologisch deskundige te worden bepaald.
 - b Het gebruik van netten, glaswol of purschuim is onder geen enkele voorwaarde toegestaan.
 - c Om vleermuizen redelijkerwijs de mogelijkheid te geven om de verblijfplaats te verlaten, voordat met de werkzaamheden wordt gestart, dienen voorzieningen zoals exclusion flaps gedurende minimaal vijf aaneengesloten dagen te worden ingezet. De weersomstandigheden dienen op deze dagen gunstig te zijn (minimaal 8 graden en een windkracht van minder dan 5 Bft) en deze dienen (samen met het vrijgeven) door de deskundige te worden opgenomen in het ecologisch logboek (vs. 2).
 - d Na het ongeschikt maken, en voorafgaand aan de werkzaamheden, dient een controlebezoek door de deskundige te worden uitgevoerd met behulp van een batdetector om de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing uit te sluiten, alvorens het plangebied wordt vrijgegeven.
- 13 Zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen moeten functioneel zijn gedurende de periode waarvoor deze worden ingezet. De voorzieningen dienen minimaal eenmaal per jaar gecontroleerd te worden op de functionaliteit en – indien nodig – dient de functionaliteit van de voorziening op zo kort mogelijke termijn weer hersteld te worden. Bovendien moeten de tijdelijke vleermuiskasten zich te allen tijde buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden.
- 14 Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten dient te gebeuren onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis (zie vs.4).
 - a Het voorgaande na inachtneming van een gewenningsperiode van drie maanden, waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen, voor zomerverblijfplaatsen.
 - b Na inachtneming van een gewenningsperiode van minimaal zes maanden, voorafgaand aan de start van het paarseizoen, voor paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.
 - c Na inachtneming van een gewenningsperiode van minimaal één maand, waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen, voor de ruige dwergvleermuis.
 - d In aanvulling op het bovenstaande geldt, dat zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen aanwezig en beschikbaar dienen te zijn tijdens de gewenningsperiode.
 - e De tijdelijke kasten mogen alleen verwijderd worden, nadat door de ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kast is verlaten.

f Van het vrijgeven door de deskundige dient verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek (zie vs. 2).

15 De locaties, oriëntaties en het type kast van de te realiseren permanente alternatieve voorzieningen dienen vóór 1 januari 2023 ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Als de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde, dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen daarvan

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 19 april 2021 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb. De aanvraag heeft betrekking op het renoveren van vijf woonblokken aan de Koningin Julianastraat, Margrietstraat, Willem-Alexanderstraat te Piershil en wordt aangevraagd namens Stichting HW Wonen. De aanvraag betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw, het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepaling zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 oktober 2022 tot en met 1 oktober 2025.

Bij de aanvraag behoren de volgende stukken:

- Activiteiten- en mitigatieplan Koningin Julianastraat e.o. te Piershil', Blom Ecologie B.V., kenmerk: BE/2020/690, 9 april 2021;
- Huismus-, gierzwaluw- en vleermuisonderzoek aan de Koningin Julianastraat e.o. te Piershil, Blom Ecologie B.V., kenmerk: BE/2020/281, 27 november 2020;
- Quicksan Wet natuurbescherming HW Wonen renovatie en nieuwbouw 2021-2023, Blom Ecologie B.V., kenmerk: BE/2020/197, 19 mei 2020;
- Rapportage asbestinventarisatie Complex DU-PH251 te Piershil, Diverse adressen te Piershil, Van Santen Advies, projectnummer: 216868.1, 8 oktober 2021;
- Excelbestand DH-PH251 Energielabels.

Op 12 juli 2022 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- E-mail: Aanvullende informatie m.b.t. onderzoek, maatregelen en wettelijk belang, Blom Ecologie B.V., 12 juli 2022.

Op 11 november 2022 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- E-mail: Aanvullende informatie m.b.t. alternatieve voorzieningen, energielabels, cumulatieve effecten, Blom Ecologie B.V., 11 november 2022.

Op 14 november 2022 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- E-mail: Aanvullende informatie m.b.t. asbestinventarisatie en energielabels, Blom Ecologie B.V., 14 november 2022.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 16 mei 2022, 12 oktober 2022 en 14 november 2022 verzocht om aanvullende gegevens. Op 21 juni 2022 is de termijn verlengd met 21 dagen. Op 12 juli 2022, 11 november 2022 en 14 november 2022 zijn de gevraagde gegevens ontvangen.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 29 april 2021 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3, 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De huismus en gierzwaluw zijn van nature in Nederland in het wild levende vogels en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb is het verboden om opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van de huismus en de gierzwaluw te vernielen, beschadigen of weg te nemen.

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn van nature in Nederland in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De ruige dwergvleermuis is tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.3, vierde lid en artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, en artikel 3.8, vijfde lid, aanhef onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding respectievelijk er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Stichting HW Wonen is voornemens om de vijf woonblokken aan de Koningin Julianastraat 13 tot en met 19, 21 tot en met 27 en 28 tot en met 36, Margrietstraat 5 tot en met 15 en Willem-Alexanderstraat 8 tot en met 16 te Piershil te renoveren. In drie woonblokken aan de Koningin Julianastraat 28 tot en met 36 (woonblok 3), Margrietstraat 5 tot en met 15 (woonblok 4) en Willem-Alexanderstraat 8 tot en met 16 (woonblok 5) zijn beschermde soorten aangetroffen.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- Het isoleren van de woningdaken en aanbrengen van nieuwe pannen;
- het aanbrengen van nieuwe goten en hemelwaterafvoer;
- het aanbrengen van Mechanische Ventilatie (MV);
- het isoleren van de buitengevels;
- het vernieuwen van draaiende delen, zoals de ramen;
- het vernieuwen van de voor- en achterdeur;
- het schilderen van kozijnen aan de buitenzijde van het complex;
- het plaatsen van HR++ glas en zelfregulerende ventilatieroosters;
- het verwijderen van asbest.

In het kader van de genoemde werkzaamheden vinden tevens onderstaande activiteiten plaats:

- Het oprichten van het bouwdepot/werkplaats;
- het opbouwen en afbreken van steigers rondom de woningen;
- dagelijks verkeer en allerhande activiteiten van werknemers.

De uitvoering van de renovatiewerkzaamheden loopt globaal van november 2022 tot oktober 2023. De vijf woonblokken worden gefaseerd gerenoveerd, waarbij woonblok 1 en 2 (hier zijn geen beschermde soorten aangetroffen) eerst worden gerenoveerd. In verband met mogelijke uitloop van de werkzaamheden wordt een langere ontheffingperiode aangehouden, namelijk tot en met 1 oktober 2025.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2020 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van de huismus, de gierzwaluw en vlermuizen binnen het plangebied. Het onderzoek naar de huismus en de gierzwaluw is uitgevoerd conform de Kennisdocumenten Huismus en Gierzwaluw (BIJ12, 2017). Het onderzoek naar de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (NGB, 2017), zij het dat een onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen niet is uitgevoerd. De woningen binnen het plangebied hebben namelijk een beperkte bouwmassa en beperkte thermische bufferwerking. Hoewel er wel open stootvoegen zijn, voldoet de bebouwing niet aan het massieve grote karakter wat benodigd is voor massawinterverblijfplaatsen van vlermuizen.

Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

Huisumus

De huismus is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn 32 nesten van de huismus aanwezig. Alle nesten bevinden zich aan de voor- of achterzijde van de woningen. De nesten bevinden zich in de woonblokken 3, 4 en 5. De exacte locaties per adres zijn opgenomen in figuur 1 van bijlage 1 in het 'Activiteiten- en mitigatieplan Koningin Julianastraat e.o. te Piershil' van 9 april 2021. Met de geplande werkzaamheden gaan de nestplaatsen verloren en wordt de verbodsbepaling zoals bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb overtreden.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn zes nesten van de gierzwaluw aanwezig. De nesten bevinden zich in de woonblokken 3 en 5. Alle nesten zijn aangetroffen achter kantpannen of achter de regenpijp ter hoogte van missende bakstenen of openingen bovenaan de gevel. De exacte locaties per adres zijn opgenomen in figuur 2 van bijlage 1 in het 'Activiteiten- en mitigatieplan Koningin Julianastraat e.o. te Piershil' van 9 april 2021. Met de geplande werkzaamheden gaan deze nestplaatsen verloren en wordt de verbodsbepaling zoals bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb overtreden.

Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn in woonblok 3 één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en één paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis aangetroffen. In woonblok 4 is één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Alle verblijfplaatsen zijn in gebruik door één individu. In de andere woonblokken zijn geen vleermuizen aangetroffen. Alle verblijfplaatsen binnen het plangebied zijn vastgesteld ter hoogte van de kantpannen. De exacte locaties per adres zijn opgenomen in figuur 5 op pagina 17, in het 'Activiteiten- en mitigatieplan Koningin Julianastraat e.o. te Piershil' van 9 april 2021. Van zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis mag er redelijkerwijs vanuit worden gegaan dat deze ook in gebruik zijn gedurende milde winters door één of enkele individuen als winterverblijfplaats. Met de geplande werkzaamheden gaan deze verblijfplaatsen verloren en worden individuen opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het 'Activiteiten- en mitigatieplan Koningin Julianastraat e.o. te Piershil' van 9 april 2021 en de aanvullende informatie van 12 juli 2022, 11 november 2022 en 14 november 2022. Deze maatregelen zien onder andere op het ongeschikt maken van de bebouwing in de minst kwetsbare periode van de soorten en het treffen van compenserende en mitigerende maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

Staat van instandhouding

Huisumus

Als gevolg van de renovatiewerkzaamheden gaan 32 nesten van de huismus verloren. De renovatie zal gefaseerd plaats vinden en buiten de kwetsbare vorst- en broedperiode voor de huismus. Gedurende de renovatie binnen het plangebied, worden woonblokken 1 en 2 (hier zijn geen beschermde soorten aangetroffen) eerst gerenoveerd, zodat de huismussen van woonblokken 3, 4 en 5 kunnen uitwijken naar deze twee woonblokken wanneer de werkzaamheden aan de woonblokken 3, 4 en 5 plaatsvinden. Woonblok 1 heeft 50 strekkende meter dakvlak en woonblok 2 heeft 76 strekkende meter dakvlak. Deze twee woonblokken bieden samen genomen, rekening houdend met het territoriale gedrag van de huismusmannen en een bezetting tot en met de derde panlat, voldoende ruimte ter tijdelijke compensatie van de huismusnesten in woonblokken 3, 4 en 5.

In aanvulling op het voorgaande staan in het activiteitenplan (figuur 3) de geschikte dakvlakken in de nabije omgeving weergegeven. Deze dakvlakken zijn geschikt bevonden, omdat op deze locaties veelal huismusnesten zijn aangetroffen op de voor- en/of achtergevels. Er hebben geen grootschalige isolatiewerkzaamheden aan deze daken plaatsgevonden en bewoners hebben geen vogelschroot aangebracht. Deze daken zijn in het bezit van HW Wonen en worden niet gerenoveerd of zijn in het bezit van particulieren, waardoor grootschalige renovatie niet aan de orde is. Deze daken hebben samen genomen 375 strekkende meter dakvlak. Daarmee zijn er binnen het plangebied altijd ruim voldoende woonblokken toegankelijk voor huismussen (gerenoveerd of in de huidige staat

aanwezig). Daarnaast biedt de nabije omgeving een groot oppervlakte aan geschikt functioneel leefgebied voor de huismus in de vorm van wintergroene hagen, stof- en voedselplekken.

In de permanente situatie komen de daken van alle woningen in het plangebied weer beschikbaar voor de huismus. De dakvlakken zijn na renovatie weer volledig beschikbaar voor de huismus door het openlaten van het volledige dak of door vogelschroot pas op de vierde panlat, vanaf de onderzijde van het dak, te plaatsen, waardoor de huismussen terug kunnen naar de oorspronkelijke locaties. In de directe omgeving van de huidige nest- en verblijfplaatsen bevinden zich daarnaast voldoende natuurlijke alternatieven.

Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden voor de huismus.

De nesten van de huismus dienen buiten de broed- en winterperiode ongeschikt gemaakt te worden om te voorkomen dat er huismussen aanwezig zijn in de bebouwing, ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Dit dient te worden uitgevoerd middels het lichten van de dakpannen in combinatie met het plaatsen van weringsborstels. Voordat weringsborstels worden geplaatst, dienen de nestplaatsen eerst door de ecologisch deskundige te worden gecontroleerd op gebruik, middels het lichten van dakpannen of vergelijkbaar. Indien andere methoden worden toegepast dienen deze voorafgaand ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Daarmee wordt voorkomen dat individuen worden verwond of gedood. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017). Dit hebben wij vastgelegd in voorschrift 9.

Tenminste eenmaal per jaar, bijvoorbeeld tijdens de periodieke onderhoudscontrole van de woningen, dient gecontroleerd te worden of de aangebrachte permanente voorzieningen nog functioneel zijn. Indien blijkt dat de voorziening niet meer functioneel is, dient er voor gezorgd te worden dat deze op zo kort mogelijk termijn weer functioneel is. Deze controle dient uitgevoerd te worden buiten de broed- en winterperiode. Dit hebben wij geborgd in voorschrift 11.

De huismus komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Piershil. Door het gefaseerd renoveren, de voorgenomen maatregelen en de beperkte omvang van het effect is het aannemelijk dat de huismus in de directe omgeving aanwezig blijft.

Gierzwaluw

Als gevolg van de renovatiewerkzaamheden gaan zes nesten van de gierzwaluw verloren. De renovatiewerkzaamheden worden in zijn geheel uitgevoerd op het moment dat de gierzwaluw niet in Nederland aanwezig is, buiten de broedperiode van de gierzwaluw (deze loopt, afhankelijk van de klimatologische omstandigheden, van 15 april tot en met 31 augustus). Het ongeschikt maken van de broed-en slaapplaatsen hebben wij geborgd in voorschrift 9.

Op 4 mei 2022 zijn dertig gierzwaluwkasten van het type Vivara Pro IB GZ 03 aan de gevels geplaatst, zie voor oriëntatie en exacte locatie aanvullende informatie van 12 juli 2022, figuur 2 en het activiteitenplan, figuur 4.

De dertig duurzame gierzwaluwkasten van het type Vivara Pro IB GZ 03 zullen voor de permanente situatie, buiten het broedseizoen van de gierzwaluw, worden geïntegreerd in de gevels van de woningen, op exact dezelfde locatie als waar de gierzwaluwkasten in de tijdelijke situatie gelokaliseerd zijn. Door deze manier van werken hoeven de gierzwaluwen maar één keer aan de voorzieningen te wennen. De permanente alternatieve voorzieningen dienen, conform hetgeen gesteld in het meest actuele Kennisdocument (BIJ12), te worden gerealiseerd. Voorgaande hebben wij vastgelegd in voorschrift 10.

Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden ter compensatie voor hetgeen dat verloren gaat.

Tenminste eenmaal per jaar, bijvoorbeeld tijdens de periodieke onderhoudscontrole van de woningen, dient gecontroleerd te worden of de aangebrachte permanente voorzieningen nog functioneel zijn. Indien blijkt dat de voorziening niet meer functioneel is, dient er voor gezorgd te worden dat deze op zo kort mogelijke termijn weer functioneel is. Deze controle dient uitgevoerd te worden buiten de broedperiode van de gierzwaluw. Dit hebben wij vastgelegd in de voorschrift 11.

De gierzwaluw komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grote schaal binnen Piershil. Door de voorgenomen maatregelen en de beperkte omvang van het effect is het aannemelijk dat de gierzwaluw in de directe omgeving aanwezig blijft.

Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

Als gevolg van de renovatiewerkzaamheden gaan één zomer- en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en één paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis verloren. In mei 2022 zijn twaalf tijdelijke vleermuiskasten van het type VivaraPro VK WS 01 en VK WS 03 opgehangen in nabijheid, binnen 150 meter afstand, van de huidige verblijfplaatsen. Voor de exacte oriëntatie en locatie van de vleermuiskasten zie de aanvullende informatie van 12 juli 2022, figuur 3 en het activiteitenplan, figuur 3. In de permanente situatie worden tijdens de renovatie twaalf inbouwstenen in de gevels geplaatst, waarbij voor de zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis acht inbouwstenen en voor het paarverblijf van de ruige dwergvleermuis vier inbouwstenen van het type VMPM1 van faunaprojecten of de IB VL 06 van VivaraPro worden gerealiseerd in de gevels. De kasten worden verspreid en op meerdere oriëntaties ingebouwd. De genoemde maatregelen dienen te worden getroffen conform de richtlijnen uit het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017). De locaties en het type kast van de te realiseren permanente alternatieve voorzieningen dienen vóór 1 januari 2023 ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Dit hebben wij geborgd in voorschrift 15. Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

In de actieve periode worden de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis ongeschikt gemaakt middels het plaatsen van exclusion flaps, om te voorkomen dat vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis (BIJ12, 2017). Dit hebben wij geborgd in voorschrift 12.

Zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen moeten functioneel zijn gedurende de periode waarvoor deze worden ingezet. De voorzieningen dienen minimaal eenmaal per jaar gecontroleerd te worden op de functionaliteit en, indien nodig, dient de functionaliteit van de voorziening op zo kort mogelijke termijn weer hersteld te worden. Bovendien moeten de tijdelijke vleermuiskasten zich te allen tijde buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden. Dit hebben wij vastgelegd in voorschrift 13.

Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten dient te gebeuren onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Verwijdering mag pas plaatsvinden na inachtneming van de gewenningsperiode. De tijdelijke kasten mogen pas verwijderd worden nadat door de deskundige is vastgesteld dat de kasten zijn verlaten. Dit hebben wij geborgd in voorschrift 14.

De gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis komen verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Piershil. Door de voorgenomen maatregelen en de beperkte omvang van

het effect is het aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis in de directe omgeving aanwezig blijven.

Concluderend

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de renovatiewerkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de instandhouding van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het ecologisch werkprotocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd voor de huismus en de gierzwaluw op grond van het belang van 'de volksgezondheid of openbare veiligheid', zoals genoemd in artikel 3.3, vierde lid van de Wnb en voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis op grond van het belang van 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid van de Wnb.

Het gaat bij de betreffende ontheffingaanvraag om naoorlogse woningen. De woningen zijn gebouwd in de jaren '50-'70 van de vorige eeuw en hebben momenteel energielabel D t/m E, zie Excelbestand DH-PH251 Energielabels. Daarmee voldoet de bebouwing niet meer aan de huidige eisen van deze tijd. Het hoofddoel van de werkzaamheden is grootschalig onderhoud, waarbij minimaal twee labelstappen gemaakt gaan worden, zodat de woningen minimaal gaan voldoen aan label B.

Enkele woningen zijn wel geïsoleerd. Echter, doordat er enkel geïsoleerd is zonder onderzoek en oplossing van onderliggende problemen, heeft dit geleid tot een afsluiting van de woningen waardoor er vochtproblemen en schimmelvorming zijn ontstaan. Voorgaande is aangetoond aan de hand van foto's van vocht- en schimmelproblemen (e-mail aanvullende informatie 12 Juli 2022). Bewoners van de niet geïsoleerde woningen ervaren problemen door tocht, waardoor het binnenklimaat niet optimaal is en voor kwetsbare groepen zoals ouderen is dit op lange termijn schadelijk voor de gezondheid. Vochtige woningen en de hieraan gerelateerde schimmeligroei en toename van overlast door huisstofmijten verhogen het risico op gezondheidsproblemen, zoals astma, luchtwegklachten, luchtweginfecties en allergieën (RIVM, 2012a). Daarnaast is er asbest aangetroffen op een aantal plekken in de woningen waaronder het dak, gaskachelonderdelen, de ventilatiebuizen en diverse kitafwerkingen (zie hiervoor de rapportage asbestinventarisatie Complex DU-PH251 te Piershil, 8 oktober 2021). Asbest kan tevens leiden tot ernstige gezondheidsproblemen.

De beoogde renovatie leidt derhalve tot verbetering van het binnenklimaat van de woningen. Handhaving van de woningen in de huidige conditie leidt tot negatieve effecten voor de volksgezondheid door toename van gezondheidsklachten en allergieën. De beoogde renovatie zal naar verwachting leiden tot een verbetering van de levenskwaliteit van de bewoners.

Daarnaast is in het Energieakkoord afgesproken dat de gebouwde omgeving in Nederland in 2050 energieneutraal is. Dat betekent dat er 4,5 miljoen huur- en koopwoningen, laagbouw en hoogbouw, rijtjeswoningen en vrijstaande

huizen, energieneutraal gemaakt moeten worden. Zoals genoemd, gaat het hier om naoorlogse woningen uit de jaren 1950-1980. Alleen door vergaande verduurzaming van de bestaande woningvoorraad kan dit doel worden bereikt. Slecht geïsoleerde woningen zorgen voor een groot aandeel in de CO₂-uitstoot, doordat meer gestookt moet worden om een warm binnenklimaat te behouden. Het terugdringen van de CO₂-uitstoot is essentieel voor het beperken van klimaatverandering en dient daarmee een groot maatschappelijk belang, onder meer op het vlak van veiligheid, natuurbescherming, welzijn en welvaart. Het verminderen van fossiele emissies leidt bovendien tot een verbeterde luchtkwaliteit en heeft daarmee een positief effect op de volksgezondheid.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat de genoemde belangen 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid' en 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende zijn onderbouwd om de negatieve effecten op de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden vanwege lage isolatiewaarde en de renovatie van oude bestaande woningen. Een alternatieve methode voor de isolatie- en renovatiewerkzaamheden waarbij het gewenste effect wordt behaald en de betreffende verblijfplaatsen behouden blijven en niet verstoord worden, blijkt niet mogelijk. Bij uitvoering van alternatieve methoden zoals het isoleren van binnenuit, zullen de beoogde energiedoelen niet worden behaald. Tevens leidt dit tot veel meer overlast voor de bewoners in de vorm van tijdelijke onbewoonbaarheid van de woningen en zou daarbij onredelijk veel woonoppervlakte verloren gaan.

Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de soort te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis en worden er maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen. Om de beoogde doelen van het project te kunnen behalen is er daarom geen andere bevredigende oplossing voorhanden.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Hiervoor is de gemeente Hoeksche Waard bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.